

हिमाचल प्रदेश केंद्रीय विश्वविद्यालय
Central University of Himachal Pradesh

(केंद्रीय विश्वविद्यालय अधिनियम 2009 के तहत स्थापित)
धर्मशाला, जिला कांगड़ा-176215, हिमाचल प्रदेश

पंजाबी व डोगरी विभाग
पाठ्य समिति की प्रथम बैठक (परिसंचरण द्वारा)
बैठक की कार्यसूची

दिनांक: 27.06.2020

पंजाबी व डोगरी विभाग की पाठ्य समिति की प्रथम बैठक की कार्यसूची निम्नलिखित प्रकार से होगी:

कार्यसूची मद संख्या	कार्यसूची मद का विवरण	अनुलग्नक संख्या
बीओएस-पंवडो -20/1.1	एम.फिल. (पंजाबी) व पी.एच.डी. (पंजाबी) हेतु प्रस्तावित पाठ्यक्रम पर परिचर्चा व अनुमोदन करना	1.1
	अध्यक्ष की अनुमति से अन्य कोई मद	

डॉ. बृहस्पति मिश्र

अध्यक्ष, पाठ्य समिति
अध्यक्ष, पंजाबी व डोगरी विभाग

प्रतिलिपि:

1. कुलपति के निजी सचिव को माननीय कुलपति महोदय की सूचनार्थ प्रेषित
2. पाठ्य समिति के सदस्यों को सूचनार्थ एवं आवश्यक कार्रवाई हेतु प्रेषित

अध्यक्ष, पाठ्य समिति

हिमाचल प्रदेश केंद्रीय विश्वविद्यालय
Central University of Himachal Pradesh

(केंद्रीय विश्वविद्यालय अधिनियम 2009 के तहत स्थापित)
धर्मशाला, जिला कांगड़ा-176215, हिमाचल प्रदेश

पंजाबी व डोगरी विभाग
पाठ्य समिति की प्रथम बैठक (परिसंचरण द्वारा)

27 जून 2020 को आयोजित की गयी प्रथम बैठक का कार्यवृत्त

हिमाचल प्रदेश के केंद्रीय विश्वविद्यालय के भाषा स्कूल के पंजाबी व डोगरी विभाग की प्रथम बैठक परिसंचरण द्वारा 27 जून 2020 को आयोजित की गई। निम्नलिखित मद को बोर्ड पाठ्य समिति के सभी सम्मानित सदस्यों के बीच परिचालित किया गया था:

बीओएस-पंवडो-20/1.1

एम.फिल. (पंजाबी) व पी.एच.डी. (पंजाबी) हेतु प्रस्तावित पाठ्यक्रम पर परिचर्चा व अनुमोदन करना (अनुलग्नक -1.1)

पाठ्य समिति के समान्वित सदस्यों ने परिसंचरण द्वारा एम.फिल. (पंजाबी) व पी.एच.डी. (पंजाबी) में प्रस्ताव किये जाने वाले पाठ्यक्रमों पर विचार-विमर्श किया गया तथा यह निर्णय लिया गया कि सिखमत, जैनमत और बौद्धमत को एक पाठ्यक्रम के अंतर्गत किया जाये। इसके अतिरिक्त शेष पाठ्यक्रमों को अनुमोदित कर दिया गया।

27-6-2020

डॉ. बृहस्पति मिश्र
अध्यक्ष, स्कूल बोर्ड
अधिष्ठाता, भाषा स्कूल

FACULTY OF LANGUAGES

Department Of Punjabi & Dogri

SYLLABUS

FOR

M.PHIL (Course Work)

(Semester: 1st & 2nd)

Examinations: 2020-2021

Central University of Himachal Pradesh

Dharamshala

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

ਐਮ.ਫਿਲ.ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

M.Phil. PUNJABI (SEMESTER 1ST)

Credits Equivalent: 4 Credits (One credit is equivalent to 10 hours of lectures / organised classroom activity / contact hours; 5 hours of / field work / Tutorial / teacher-led activity and 15 hours of other workload such as independent individual/ group work; obligatory/ optional work placement; literature survey/ library work; data collection/ field work; writing of papers/ projects/dissertation/thesis; seminars, etc.)

Attendance Requirements: Students are expected to attend all lectures in order to be able to fully benefit from the course. A minimum of 75% attendance is a must failing which a student may not be permitted to appear in examination.

Evaluation Criteria:

1. Mid Term Examination: 25%
2. End Term Examination: 50%
3. Continuous Internal Assessment: 25%

M.Phil Credits: 60

- i. Course Work: 20 Credits
- ii. Dissertation: 20 Credits
- iii. Publications: 10 Credits
- iv. Teaching Assistantships: 10 Credits

Sr.No:	Paper	Subject	Paper Code	Credits
1	ਪੇਪਰ ਪਹਿਲਾ	ਖੋਜ-ਸਿਧਾਂਤ (Khoj-Sidant)	(PB-501)	4
2	ਪੇਪਰ ਦੂਜਾ	ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੈਤਿਕਤਾ (Khoj Ate Parkashan Natikta)	(PB-RPE-502)	2
3	ਪੇਪਰ ਤੀਜਾ	ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ (Sahit Adian Parnalian)	(PB-503)	4
4	ਪੇਪਰ ਚੌਥਾ (ਆਪਸ਼ਨ:1) (ਆਪਸ਼ਨ:2)	ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਦਰਸ਼ਨ (Bharti Gian Darshan) ਸਪਤਸਿੰਧੂ: ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ (Sapt Sindhu : Bhuholik te Etihasic paripekh)	(PB-504) (PB-504.1)	2
5	ਪੇਪਰ ਪੰਜਵਾਂ	ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ-1 (Adhunik Punjabi Sahit	(PB-505)	4

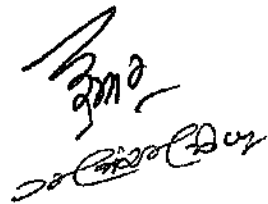
(Handwritten signature)

6	ਪੈਪਰ ਛੇਵਾਂ (ਆਪਸ਼ਨ:1) (ਆਪਸ਼ਨ:2)	ਮੈਟਾ -ਆਲੋਚਨਾ-1 (Meta Alochana) ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਤੇ ਰੰਗਮੰਚ (Punjabi Natak te Rangmanch)	(PB-506) (PB-506.1)	4
---	--------------------------------------	--	----------------------------	---

ਐਮ.ਫਿਲ.ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਦੂਸਰਾ)

M.Phil. Punjabi (SEMESTER 2nd)

01	ਖੋਜ-ਨਿਬੰਧ (Dissertation)
----	--------------------------

ਐੱਮ.ਫਿਲ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪੇਪਰ ਪਹਿਲਾ (PB-501)

ਖੋਜ-ਸਿਧਾਂਤ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਖੋਜ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਪ੍ਰਕਾਰਜ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਖੋਜ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੋਜ: ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਾਹਿਤ ਖੋਜ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਖੋਜ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ: ਖੋਜ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ, ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਖੋਜ ਸੰਦ, ਅਧਾਰ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦਾ ਇਕਤਰੀਕਰਣ, ਖੋਜੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਖੋਜ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਸਟਾਈਲ ਸ਼ੀਟ, ਭੂਮਿਕਾ, ਹਵਾਲੇ, ਪੈਰੂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਸਿੱਟੇ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ-ਸੂਚੀ।

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਰੂਪ: ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੌਫਟ ਸਰੋਤ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕ੍ਰਮਿਕ ਵਿਕਾਸ: ਸੰਮਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ

ੳ) ਉਪਾਧੀ ਸਪੇਖ ਖੋਜ

ਅ) ਉਪਾਧੀ ਨਿਰਪੇਖ ਖੋਜ

ਐਮ.ਫਿਲ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪੇਪਰ ਦੂਜਾ (PB-RPE-502)

ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੈਤਿਕਤਾ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਖੋਜ-ਨੈਤਿਕਤਾ (Research Ethics):

ਅਰਥ (Meaning)

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ (Defination)

ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ (Nature)

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ (Scope)

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਖੋਜ-ਅਨੈਤਿਕਤਾ (Research Misconduct)

ਅਸਤਿਕਰਣ (Falsification)

ਮਨੋਕਲਪੀਕਰਣ (Fabrication)

ਨਕਲ (Plagiarism)

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੈਤਿਕਤਾ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ:

ਰਫਰੀਡ (Peer Review)

ਸਹਿਯੋਗੀ ਮਦਾਂ (Collaboration)

ਲੇਖਕ/ਖੋਜੀ ਹਕੂਕ (AuthorShip)

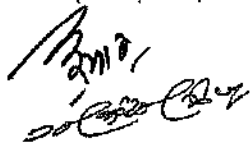
ਡੇਟਾ / ਸਰੋਤ ਮਲਕੀਅਤ (Data Ownership)

ਪ੍ਰਬੰਧਨ (Management)

ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ

ਨਿਜੀ ਹਿੱਤ ਪੂਰਤੀ (Conflicts Of Interest Or Obligation)

ਫਨਡਿੰਗ ਸਰੋਤ (Complicity and Funding Sources)

ਐਮ.ਫਿਲ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪੇਪਰ ਤੀਜਾ (PB-503)

ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

- ੳ) ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਪਹਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਵਿਚਤੀਆਂ ਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਗਿਕਤਾ
ੳ) ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ: ਅਬਿਧਾ, ਲਕਸ਼ਣਾ ਤੇ ਵਿਅੰਜਨਾ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

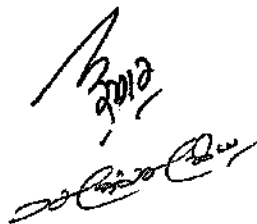
- ੳ) ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਰਸ, ਅਲੰਕਾਰ, ਤੇ ਧੁਨੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ
ਅ) ਰੀਤੀ, ਵਕ੍ਰੋਕਤੀ, ਅੰਚਿਤਯ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

- ੳ) ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ
ਅ) ਰੂਪਵਾਦ ਤੇ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

- ੳ) ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਤੇ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ
ਅ) ਚਿਹਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਰਚਨਾਵਾਦ

ਐੱਮ.ਫਿਲ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪੇਪਰ ਚੌਥਾ (ਆਪਸ਼ਨ:1) (PB-504)

ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਦਰਸ਼ਨ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਵੈਦਾਂਤਿਕ)

ਵੇਦ, ਉਪਨਿਸ਼ਦ, ਗੀਤਾ, ਸ਼ੰਕਰ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤਰ : ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਸ਼ੈਵ-ਵੈਦਾਂਤਿਕ)

ਸਾਂਖ, ਚਾਰ ਵਾਕ, ਜੈਨ ਮੰਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਮੰਤ : ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਪੰਚਾ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਪੰਚਾ ਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ : ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਪੰਚਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ : ਗੀਤਾ (ਅਨੁ.ਪ੍ਰਸਿਦਰ ਸੋਢੀ)

ੳ) ਪ੍ਰਸਿਦਰ ਸੋਢੀ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ਅ) ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ ਗੀਤਾ: ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ੲ) ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ ਗੀਤਾ: ਤੰਤਕਾਲੀ ਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਦਰਭ

ੳ) ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ ਗੀਤਾ: ਸਾਹਿਤਕ/ਕਲਾਤਮਕ ਚੁਗਤਾਂ

ਐਮ. ਫਿਲ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪੇਪਰ ਪੰਜਵਾਂ (PB-505)

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ-1

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ੳ) ਆਧੁਨਿਕਤਾ: ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਅ) ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਸਮਕਾਲੀ ਪਰਿਦ੍ਰਿਸ਼

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਅਸ਼ਵਨੀ ਗੁਪਤਾ : ਯੁਗਗਰਦੀ (ਨਾਵਲ)

ੳ) ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਅ) ਅਸ਼ਵਨੀ ਗੁਪਤਾ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ੲ) ਯੁਗਗਰਦੀ : ਪਾਤਰ ਜਗਤ, ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਸ) ਯੁਗਗਰਦੀ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ : ਪੂਰਨ (ਨਾਟਕ)

ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਅ) ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ੲ) ਪੂਰਨ : ਪਾਤਰ ਜਗਤ, ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਸ) ਪੂਰਨ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

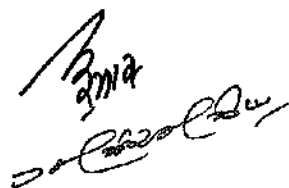
ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ : ਆ ਲੈਂ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ (ਰੀਤ ਸਗੁਹਿ, ਸਪ, ਜਿਦਾਰ)

ੳ) ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ਅ) ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਤਕਾਰੀ

ੲ) ਆ ਲੈਂ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ : ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ

ਸ) ਆ ਲੈਂ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ : ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਐੱਮ.ਫਿਲ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪੇਪਰ ਛੇਵਾਂ (ਆਪਸ਼ਨ-1) (PB-506)

ਸੈਟਾ-ਆਲੋਚਨਾ-1

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ੳ) ਸੈਟਾ-ਆਲੋਚਨਾ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਅ) ਸਾਹਿਤ, ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਤੇ ਸੈਟਾ-ਆਲੋਚਨਾ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਮੁੱਢ ਦਾ ਮਸਲਾ

ਅ) ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ

ੲ) ਰੁਪਵਾਦੀ/ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਸ) ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਸੈਟਾ-ਆਲੋਚਨਾ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਐਨ:

ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਐਨ

ਅ) ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਖੋਜ-ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੈਟਾ-ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ

ੲ) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਸ) ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ

ੳ) ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ (ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ) : ਟੀ.ਆਰ. ਵਿਨਾ

ੲ) ਬਾਣੀ ਸੰਸਾਰ : ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ: ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਹਾਰ : ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ : ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ

ਐੱਮ.ਫਿਲ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪੇਪਰ: ਪੰਜਵਾਂ (ਆਪਸ਼ਨ- 02) (PB/506.1)

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਤੇ ਰੰਗਮੰਚ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ, ਰੰਗਮੰਚ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖੋਜ

ੳ) 1901 ਤੋਂ 1947 ਤੱਕ

ਅ) 1948 ਤੋਂ 1975

ੲ) 1976 ਤੋਂ 1990

ਸ) 1991 ਤੋਂ 2020

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ, ਰੰਗਮੰਚ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ ਤੇ ਅਧਿਐਨ-ਵਿਧੀਆਂ

ੳ) ਨਾਟ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ

ਅ) ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਤੇ ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ

ੲ) ਚਿਹਨ-ਵਿਗਿਆਨਕ, ਸ਼ੈਲੀ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਰੂਪਵਾਦੀ/ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀ

ਸ) ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਵਾਰਕ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾਈ ਅਧਿਐਨ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ, ਰੰਗਮੰਚ ਤੇ ਮੀਡੀਆ : ਸਿਧਾਂਤ, ਸਰੂਪ, ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਨਾਟ-ਵਿਧੀਆਂ

ੳ) ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ: ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਟਕ, ਲੋਕ-ਨਾਟ ਪਰੰਪਰਾ (ਸਾਂਗ, ਨਕਲਾਂ, ਰਾਸਲੀਲਾ, ਹਾਸਲੀਲਾ ਅਤੇ ਪੁਤਲੀ ਨਾਟਕ)

ਅ) ਪੱਛਮੀ ਪਰੰਪਰਾ: ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਟ-ਸ਼ੈਲੀ, ਸੋਕਰਾਟੀਅਰੀਅਨ ਨਾਟ-ਸ਼ੈਲੀ, ਯਥਾਹਥਵਾਦੀ ਨਾਟ-ਸ਼ੈਲੀ, ਐਂਪਿਕ ਥੀਏਟਰ ਨਾਟ-ਸ਼ੈਲੀ, ਐਬਸਰਡ ਥੀਏਟਰ ਨਾਟ-ਸ਼ੈਲੀ, ਹੰਗਾਮੀ ਨਾਟ-ਸ਼ੈਲੀ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟ-ਵੰਨਗੀਆਂ: ਨਾਟਕ, ਇਕਾਂਗੀ, ਲਘੂ-ਨਾਟਕ, ਨੁਕਤ-ਨਾਟਕ

ਅ) ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਮੀਡੀਆ: (ਰੇਡੀਉ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ) ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਲੇਖਣ, ਫਿਲਮਾਂਕਣ, ਰੰਗਮੰਚ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਰੁਝਾਨ ।

FACULTY OF LANGUAGES
Department of Punjabi & Dogri

SYLLABUS

FOR

Ph.D (Course Work)

Examinations: 2020-2021

Central University of Himachal Pradesh
Dharamshala

Handwritten signature

ਪੀਐੱਚ.ਡੀ ਪੰਜਾਬੀ (ਕੋਰਸ ਵਰਕ)

Ph.D PUNJABI (Course Work)

Credits Equivalent: 4 Credits (One credit is equivalent to 10 hours of lectures / organised classroom activity / contact hours; 5 hours of / field work / Tutorial / teacher-led activity and 15 hours of other workload such as independent individual/ group work; obligatory/ optional work placement; literature survey/ library work; data collection/ field work; writing of papers/ projects/dissertation/thesis; seminars, etc.)

Attendance Requirements: Students are expected to attend all lectures in order to be able to fully benefit from the course. A minimum of 75% attendance is a must failing which a student may not be permitted to appear in examination.

Evaluation Criteria:

- Mid Term Examination: 25%
- End Term Examination: 50%
- Continuous Internal Assessment: 25%

Ph.D Credits: 116

- Course Work: 16 Credits + 2 Credits Research & Publication Ethics=18
- Thesis: 60 Credits
- Publications: 20 Credits
- Teaching Assistantships: 20 Credits

A handwritten signature in black ink is written over a circular official stamp. The signature is stylized and appears to be in Gurmukhi script. The stamp is partially obscured by the signature.

Sr.No:	Paper	Subject	Paper Code	Credits
1	ਪੇਪਰ ਪਹਿਲਾ	ਖੋਜ-ਵਿਧੀ (Khoj Vidhi)	(PB-601)	4
2	ਪੇਪਰ ਦੂਜਾ	ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੈਤਿਕਤਾ (Khoj Ate Parkashan Natikta)	PB-RPE-602)	2
3	ਪੇਪਰ ਤੀਜਾ	ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀਆਂ (Sahit Adian Vidhian)	(PB-603)	4
4	ਪੇਪਰ ਚੌਥਾ (ਆਪਸ਼ਨ:1) ਜਾਂ (ਆਪਸ਼ਨ:2)	ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ (Bharti Gian Prampra) ਜਾਂ ਸਪਤਸਿੰਧੂ: ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ (Sapt Sindhu: Bhugolik te Etihhasik Paripekh)	(PB-604) Or (PB-604.1)	4
5	ਪੇਪਰ ਪੰਜਵਾਂ	ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (Adhunik Punjabi Sahit)	(PB-605)	4

(Handwritten signature)

ਪੀਐਚ.ਡੀ ਪੰਜਾਬੀ (ਕੋਰਸ ਵਰਕ)

Ph.D PUNJABI (Course Work)

ਪੇਪਰ ਪਹਿਲਾ (PB-601)

ਖੋਜ-ਵਿਧੀ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਖੋਜ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਪ੍ਰਕਾਰਜ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਖੋਜ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੋਜ: ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਾਹਿਤ ਖੋਜ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਖੋਜ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ: ਖੋਜ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ, ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਖੋਜ ਸੰਦ, ਅਧਾਰ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦਾ ਇਕਤਰੀਕਰਣ, ਖੋਜ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਖੋਜ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਸਟਾਈਲ ਸ਼ੀਟ, ਭੂਮਿਕਾ, ਹਵਾਲੇ, ਪੈਰੋ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਸਿੱਟੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ-ਸੂਚੀ।

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਰੂਪ: ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੌਫਟ ਸਰੋਤ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕ੍ਰਮਿਕ ਵਿਕਾਸ: ਸੰਮੇਸ਼ਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ

ੳ) ਉਪਾਧੀ ਸਪੇਖ ਖੋਜ

ਅ) ਉਪਾਧੀ ਨਿਰਪੇਖ ਖੋਜ

ਪੀਐਚ.ਡੀ ਪੰਜਾਬੀ (ਕੋਰਸ ਵਰਕ)

Ph.D PUNJABI (Course Work)

ਪੇਪਰ ਤੀਸਰਾ (PB-603)

ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀਆਂ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ੳ. ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਅ) ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ: ਅਥਿਧਾ, ਲਕਸ਼ਣਾ ਤੇ ਵਿਅੰਜਨਾ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ੳ. ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਰਸ, ਅਲੰਕਾਰ, ਤੇ ਧੁਨੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ

ਅ) ਰੀਤੀ, ਵਕ੍ਰੋਕਤੀ, ਔਚਿਤਯ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

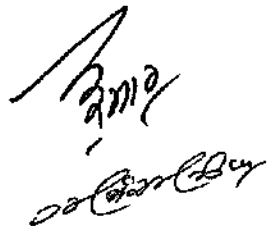
ੳ. ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ

ਅ) ਰੂਪਵਾਦ ਤੇ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ੳ. ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਤੇ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ

ਅ) ਚਿਹਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਰਚਨਾਵਾਦ

ਪੀਐਚ.ਡੀ ਪੰਜਾਬੀ (ਕੋਰਸ ਵਰਕ)
Ph.D PUNJABI (Course Work)
ਪੇਪਰ ਚੌਥਾ (ਆਪਸ਼ਨ:1) (PB-504)
ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਵੇਦਾਂਤਿਕ)

ਵੇਦ, ਉਪਨਿਸ਼ਦ, ਗੀਤਾ, ਸ਼ੰਕਰ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤਰ : ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਕੌਰ ਵੇਦਾਂਤਿਕ)

ਸਾਂਖ, ਚਾਰ ਵਾਕ, ਜੈਨ ਮੱਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਮੱਤ : ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੰਪਰਾ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ : ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ : ਗੀਤਾ (ਅਨੁ.ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸੋਢੀ)

ੳ. ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸੋਢੀ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਹਚਨਾ

ਅ) ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ ਗੀਤਾ: ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ੲ) ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ ਗੀਤਾ: ਤੰਤਕਾਲੀ ਤੇ ਮਮਕਾਲੀ ਸੰਦਰਭ

ੳ) ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ ਗੀਤਾ: ਸਾਹਿਤਕ/ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਪੀਐਚ.ਡੀ ਪੰਜਾਬੀ (ਕੋਰਸ ਵਰਕ)

Ph.D PUNJABI (Course Work)

ਪੇਪਰ ਪੰਜਵਾਂ (PB-605)

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ੳ) ਆਧੁਨਿਕਤਾ: ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਅ) ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਸਮਕਾਲੀ ਪਰਿਦ੍ਰਿਸ਼

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਅਸਵਨੀ ਗੁਪਤਾ : ਜੁਗਗਰਦੀ (ਨਾਵਲ)

ੳ) ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਅ) ਅਸਵਨੀ ਗੁਪਤਾ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ੲ) ਜੁਗਗਰਦੀ : ਪਾਤਰ ਜਗਤ, ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਸ) ਜੁਗਗਰਦੀ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ : ਪੂਰਨ (ਨਾਟਕ)

ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਅ) ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ੲ) ਪੂਰਨ : ਪਾਤਰ ਜਗਤ, ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਸ) ਪੂਰਨ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ : ਆ ਲੈ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ (ਗੀਤ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਸੰਪ. ਨਿਰਦੇਸ਼)

ੳ) ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ਅ) ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਤਕਾਰੀ

ੲ) ਆ ਲੈ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ : ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ

ਸ) ਆ ਲੈ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ : ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਪੀਐਚ.ਡੀ ਪੰਜਾਬੀ (ਕੋਰਸ ਵਰਕ)

Ph.D PUNJABI (Course Work)

ਪੇਪਰ ਦੂਜਾ (PB-RPE-602)

ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੈਤਿਕਤਾ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਖੋਜ ਨੈਤਿਕਤਾ (Research Ethics):

ਅਰਥ (Meaning)

ਸੰਦੇਹਾਂ (Defination)

ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ (Nature)

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ/ ਖੇਤਰ (Scope)

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਖੋਜ ਦੇ ਅਨੈਤਿਕ ਵਿਹਾਰ (Research Misconduct)

ਸ਼ਬਦ ਅਭੰਬਰ (Falsification)

ਮਨੋਕਲਪਿਕਰਣ (Fabrication)

ਨਕਲ (Plagiarism)

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੈਤਿਕਤਾ (Research Ethics in india)

ਭਾਗ ਚੌਥਾ:

ਪੀਰ ਰਵੀਵਿਊ (Peer Review)

ਸਹਿਯੋਗੀ ਮਦਦਾਂ (Collaboration)

ਲੇਖਕ/ਖੋਜੀ ਹਕੂਕ (AuthorShip)

ਡੇਟਾ /ਸਰੋਤ ਮਲਕੀਅਤ (Data Ownership)

ਪ੍ਰਬੰਧਨ (Management)

ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ

ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਪੂਰਤੀ (Conflicts Of Interest Or Obligation)

ਫਨਡਿੰਗ ਸਰੋਤ (Complicity and Funding Sources)

हिमाचल प्रदेश केंद्रीय विश्वविद्यालय
Central University of Himachal Pradesh

(केंद्रीय विश्वविद्यालय अधिनियम 2009 के तहत स्थापित)
धर्मशाला, जिला कांगड़ा-176215, हिमाचल प्रदेश

पंजाबी व डोगरी विभाग
पाठ्य समिति की द्वितीय बैठक (परिसंचरण द्वारा)

बैठक की कार्यसूची

दिनांक: 16.12.2020

पंजाबी व डोगरी विभाग की पाठ्य समिति की द्वितीय बैठक की कार्यसूची निम्नलिखित प्रकार से होगी:

(परिसंचरण द्वारा)

कार्यसूची मद संख्या	कार्यसूची मद का विवरण	अनुलग्नक संख्या
बीओएस-पंवडो -20/2.1	एम.ए. पंजाबी (I व II सत्र) और प्रमाण-पत्र कोर्स पंजाबी भाषा हेतु प्रस्तावित पाठ्यक्रम पर परिचर्चा व अनुमोदन करना	2.1
बीओएस-पंवडो -20/2.2	एम.फिल. (पंजाबी) व पी.एच.डी. (पंजाबी) में विश्वविद्यालय अनुदान आयोग के निर्देशानुसार शोध एवं प्रकाशन नैतिकता पाठ्यक्रम सम्मिलित करने हेतु विचार-विमर्श व अनुमोदन करना	2.2
	अध्यक्ष की अनुमति से अन्य कोई मद	

अनुलग्नक बैठक के दौरान मिसिल में उपलब्ध करवाए जायेंगे।

16-12-2020
डॉ. बृहस्पति मिश्र
अध्यक्ष, पाठ्य समिति
अध्यक्ष, पंजाबी व डोगरी विभाग

प्रतिलिपि:

1. कुलपति के निजी सचिव को माननीय कुलपति महोदय की सूचनार्थ प्रेषित
2. पाठ्य समिति के सदस्यों को सूचनार्थ एवं आवश्यक कार्रवाई हेतु प्रेषित

16-12-2020
अध्यक्ष, पाठ्य समिति

हिमाचल प्रदेश केंद्रीय विश्वविद्यालय
Central University of Himachal Pradesh

(केंद्रीय विश्वविद्यालय अधिनियम 2009 के तहत स्थापित)
धर्मशाला, जिला कांगड़ा-176215, हिमाचल प्रदेश

पंजाबी व डोगरी विभाग

पाठ्य समिति की द्वितीय बैठक (परिसंचरण द्वारा)

16 दिसम्बर 2020 को आयोजित की गयी द्वितीय बैठक का कार्यवृत्त

हिमाचल प्रदेश के केंद्रीय विश्वविद्यालय के भाषा स्कूल के पंजाबी व डोगरी विभाग की द्वितीय बैठक परिसंचरण द्वारा 16 दिसम्बर 2020 को आयोजित की गई। निम्नलिखित मद को बोर्ड पाठ्य समिति के सभी सम्मानित सदस्यों के बीच परिचालित किया गया था:

बीओएस-पंचडो-20/2.1

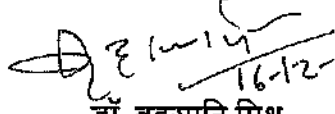
एम.ए. पंजाबी (I व II सत्र) और प्रमाण-पत्र कोर्स पंजाबी भाषा हेतु प्रस्तावित पाठ्यक्रम पर परिचर्चा व अनुमोदन करना (अनुलग्नक 2.1)

पाठ्य समिति के समाहित सदस्यों ने परिसंचरण द्वारा एम.ए. पंजाबी (I व II सत्र) और प्रमाण-पत्र कोर्स पंजाबी भाषा हेतु प्रस्तावित पाठ्यक्रम पर परिचर्चा की गयी तथा यह निर्णय लिया गया कि एम.ए. पंजाबी (I व II सत्र) में कलात्मक विकास एवं मानवी निर्माण पाठ्यक्रम सम्मिलित किये जाने चाहिए। इसके अतिरिक्त शेष पाठ्यक्रमों को अनुमोदित कर दिया गया।

बीओएस-पंचडो-20/2.2

एम.फिल. (पंजाबी) व पी.एच.डी. (पंजाबी) में विश्वविद्यालय अनुदान आयोग के निर्देशानुसार शोध एवं प्रकाशन नैतिकता पाठ्यक्रम सम्मिलित करने हेतु विचार-विमर्श व अनुमोदन करना (अनुलग्नक 2.2)

एम.फिल. (पंजाबी) व पी.एच.डी. (पंजाबी) में विश्वविद्यालय अनुदान आयोग के निर्देशानुसार शोध एवं प्रकाशन नैतिकता पाठ्यक्रम को शामिल करने के लिए विचार-विमर्श करते हुए सर्वसम्मति से इसे पाठ्यक्रम में सम्मिलित करने संबंधी निर्णय लिया गया।

16-12-2020
डॉ. बृहस्पति मिश्र
अध्यक्ष, पाठ्य समिति
एवं अध्यक्ष, पंजाबी व डोगरी विभाग

FACULTY OF LANGUAGES
Department Of Punjabi & Dogri

SYLLABUS

FOR

M.A (Semester: 1st & 2nd)

Examinations: 2020-2021

Central University of Himachal Pradesh

Dharamshala

[Handwritten signature]
20/08/2020

Credits Equivalent: 4 Credits (One credit is equivalent to 10 hours of lectures / organised classroom activity / contact hours; 5 hours of / field work / Tutorial / teacher-led activity and 15 hours of other workload such as independent individual/ group work; obligatory/ optional work placement; literature survey/ library work; data collection/ field work; writing of papers/ projects/dissertation/thesis; seminars, etc.)

Attendance Requirements: Students are expected to attend all lectures in order to be able to fully benefit from the course. A minimum of 75% attendance is a must failing which a student may not be permitted to appear in examination.

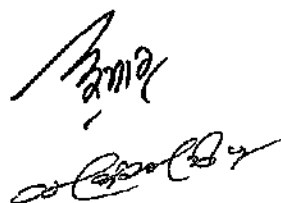
Evaluation Criteria:

1. Mid Term Examination: 25%
2. End Term Examination: 50%
3. Continuous Internal Assessment: 25%
  - Library Work Assignment: 5%
  - Subjective Assignment: 5%
  - Quiz/Games/Puzzles: 5%
  - Personality Assessment : 5%
  - Ability to Express in Unusual Situations: 5%

Total 80 Credits Course : 20+20+20+20=80

Each Semester have 20 Credits

ਨੋਟ: ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸੈਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਲਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਨਿਰਮਾਨ ਦੇ 2-2 ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਕੋਰਸ ਹੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਨ (ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ) ਦੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ
ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ
ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ

ਪਹਿਲਾ ਪਰਚਾ : (PB-401) ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ

ਦੂਜਾ ਪਰਚਾ : (PB-402) ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ

ਤੀਜਾ ਪਰਚਾ : (PB-403) ਲੋਕਧਾਰਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ

ਚੌਥਾ ਪਰਚਾ : (PB-404) ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ

ਪੰਜਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-405) ਮਾਨਵੀ ਨਿਰਮਾਨ

ਛੇਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-406) ਕਲਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ
ਸਮੈਸਟਰ ਦੂਜਾ

ਸੱਤਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-407) ਭਗਤ ਬਾਣੀ

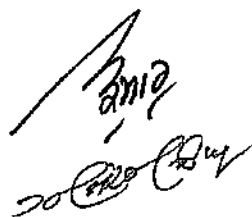
ਅੱਠਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-408) ਖੋਜ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਨੌਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-409) ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਦਸਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-410) ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ

ਗਿਆਰਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-411) ਮਾਨਵੀ ਨਿਰਮਾਨ

ਬਾਰਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-412) ਕਲਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਕਮਲ
20/02/2024

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਪਹਿਲਾ : (PB-401)

ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਨੋਟ: ਹਰੇਕ ਪੇਪਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। ਚਾਰਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੱਸ ਛੁੱਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ : ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ , ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਮਾਜ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਮੈਟਾ-ਆਲੋਚਨਾ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

ਸਾਹਿਤਕ ਵਾਦ : ਸਨਾਤਨਵਾਦ, ਰਹੱਸਵਾਦ, ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਤੇ ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ : ਕਾਵਿ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ

ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ : ਅਭਿਦਾ, ਲਕਸ਼ਣਾ, ਵਿਅੰਜਨਾ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

ਰਸ, ਅਲੰਕਾਰ, ਧੁਨੀ , ਰੀਤੀ, ਵਕ੍ਰਕਤੀ ਤੇ ਔਚਿਤਯ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੇਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਦੂਜਾ : (PB-402)

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ : ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ : ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ : ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ : ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ : ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ : ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ : ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੀ ਬਾਣੀ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਕੁਮਾਰ
20/05/2024

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਤੀਜਾ : (PB-403)

ਲੋਕਧਾਰਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਲੋਕਧਾਰਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
- ਲੋਕਧਾਰਾ : ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ
- ਲੋਕਧਾਰਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਅੰਤਰ- ਨਿਖੇਤ
- ਲੋਕਧਾਰਾ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

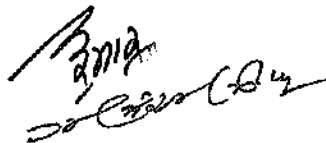
- ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ
- ਲੋਕ ਕਾਵਿ ਰੂਪ
- ਲੋਕ ਵਾਰਤਕ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਰੂਪ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਲੋਕ ਧਰਮ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
- ਲੋਕ ਧਰਮ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
- ਲੋਕ ਚਿਕਿਤਸਾ
- ਜਨਮ , ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਲੋਕ ਨਾਟ, ਲੋਕ ਨਾਚ, ਕਸੀਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਚਿਤਰਕਾਰੀ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੇਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਨੰਬਰ : (PB-404)

ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਵਾਰਤਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
- ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਰੂਪ
- ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ
- ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ
- ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਨਾਇਕ ਬਿੰਬ
- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸ
- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ
- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਕਲਾਤਮਿਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਪ੍ਰਮਿਦਰ ਸੌਫੀ : ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਡਾਕੀਏ (ਵਾਰਤਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
- ਪ੍ਰਮਿਦਰ ਸੌਫੀ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਡਾਕੀਏ : ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ
- ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਡਾਕੀਏ : ਸੁੱਧ ਸਿਧਾਂਤ
- ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਡਾਕੀਏ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਦੇਵਿੰਦਰ ਦੀਦਾਰ : ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਬੱਤੀਆਂ (ਵਾਰਤਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
- ਦੇਵਿੰਦਰ ਦੀਦਾਰ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਬੱਤੀਆਂ : ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਬੱਤੀਆਂ : ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਬੱਤੀਆਂ : ਬਦਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਕੁਮਾਰ
ਦੇਵਿੰਦਰ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੇਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਪੰਜਵਾਂ : (PB-405)

ਸਾਨਵੀ ਨਿਰਮਾਨ

ਸਮਾਂ : ਦੋ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 50

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ-ਬਣਤਰ: ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
- (ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ, ਮਿਸ਼ਰਤ ਸ਼ਬਦ, ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ, ਅਗੋਤਰ ਅਤੇ ਵਿਕੇਂਦਰ)

ਭਾਗ: ਦੂਜਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ: ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸਬੰਧਕ, ਕਿਰਿਆ, ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਵਿਸਮਿਕ ਤੇ ਯੋਜਕ

ਭਾਗ: ਤੀਜਾ

- ਲਿੰਗ, ਵਚਨ ਤੇ ਕਾਲ
- ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਛੇਵਾਂ : (PB-406)

ਕਲਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਸਮਾਂ : ਦੋ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 50

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ :

- 1) ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ ਤੇ ਅੱਖਰ ਝੁਮ
- 2) ਪੈਰੂ ਬਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਵਰਣ ਅਤੇ ਪੈਰੂ ਬਿੰਦ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਵਰਣ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- 1) ਸਾਂਚੁਵਾਂ (ਸੁੰਦਲੀ ਜਾਂ ਪਛਾਣ)
- 2) ਲਗਾਘਰ: ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ, ਅੱਧਕ: ਪਛਾਣ ਤੇ ਵਰਤੋਂ

ਭਾਗ: ਤੀਜਾ

- 1) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅੰਜਨ ਵੰਡ
- 2) ਪੰਜਾਬੀ ਸਵਰ ਵੰਡ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੇਸਟਰ ਦੂਜਾ

ਸੱਤਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-407)

ਭਗਤ ਬਾਣੀ

ਸਮ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 80

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਪਾਗਲਿਕ ਕਾਵਿ : ਅੰਤਰ - ਨਿਖੇੜ
- ਭਗਤੀ ਸਾਹਿਤ : ਆਰੰਭ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- ਭਗਤੀ ਸਾਹਿਤ : ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰ
- ਭਗਤੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਬਾਣੀ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਬਾਣੀ : ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ
- ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਬਾਣੀ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਭਗਤ ਕਬੀਰ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਸਮਾਜ - ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਬਾਣੀ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਬਾਣੀ : ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ
- ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਬਾਣੀ : ਕਲਾਤਮਿਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਮੁਕਾਮ
੨੦੨੦

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੇਸਟਰ ਦੂਜਾ

ਅੰਨਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-408)

ਖੋਜ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 80

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਖੋਜ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
- ਖੋਜ ਸੰਦ ਤੇ ਜੁਗਤਾਂ : ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ , ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਧੀ
- ਖੋਜ ਵਿਧੀਆਂ : ਮੁਲਾਕਾਤ , ਸਾਹਵੀ , ਪ੍ਰਤੱਖਣ , ਕੋਸ ਅਧਿਐਨ , ਸੰਦਰਭ ਪ੍ਰਸਤਕਾਂ , ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ , ਪ੍ਰਸਤਕ ਸੂਚੀ , ਸਟਾਇਲ ਸੀਟ
- ਪੰਜਾਬੀ ਖੋਜ : ਆਰਭ , ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਨਵੀਨ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਲੋਚਨਾ
- ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ
- ਰੂਪਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ
- ਵਿਰਚਨਾਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਆਰਭਕ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ
- ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ-ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ
- ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪਵਾਦੀ ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ
- ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਰੁਝਾਨ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਪ੍ਰਿੰ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : "ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਝ " (ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ)
- ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ : " ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ - ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ"
(ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ - ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ - ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ)
- ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ : "ਮੈਟਾ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ" (ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ: ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ)
- ਮਨਮੋਹਨ: "ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਛਾਣ" (ਬਦਤਿ... ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ)

ਕੁਮਾਰ
ਮਨਮੋਹਨ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੈਸਟਰ ਦੂਜਾ

ਨੋਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-409)

ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 80

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
- ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ
- ਸਭਿਆਚਾਰ ਖੜੋਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ
- ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਾਪੇਖਤਾ , ਨਸਲ ਮੁਖਤਾ , ਖਿੰਡਾਅ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰੀਕਰਨ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਦਾ ਅੰਤਰ - ਸੰਬੰਧ
- ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਤਰ - ਸੰਬੰਧ
- ਸਭਿਆਚਾਰ , ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅੰਤਰ - ਸੰਬੰਧ
- ਸਭਿਆਚਾਰ , ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅੰਤਰ - ਸੰਬੰਧ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰਵੇਖਣ (ਪਿਛੋਕੜ , ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਭਿਆਚਾਰ , ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦੌਰ , ਅਜਾਦੀ ਉਪਰੰਤ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ)
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੂਲ ਸੋਮੇ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਕਬੀਲੇ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਰਹਿਣ - ਸਹਿਣ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਖਾਣ-ਪੀਣ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਹਿਰਾਵਾ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਕਦਰਾਂ/ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ

ਕਮਰ
ਮੁਕਤੀ ਸਿੰਘ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੈਸਟਰ ਦੂਜਾ

ਦੋਸਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-410)

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਸੂਫੀਵਾਦ : ਸਿੱਧਾਂਤ ਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰ
- ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਸੂਫੀਵਾਦ
- ਸੂਫੀਮਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- ਸੂਫੀਮਤ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਫਰੀਦ ਬਾਣੀ : ਸੂਫੀ ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਪੱਖ
- ਫਰੀਦ ਬਾਣੀ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਫਰੀਦ ਬਾਣੀ : ਕਲਾਤਮਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ : ਵਿਸਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ
- ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ : ਬਿਰਹਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
- ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ

- ਕਲਾਮ ਬੁਲੇ ਸ਼ਾਹ : ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਧਾਰ
- ਕਲਾਮ ਬੁਲੇ ਸ਼ਾਹ : ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
- ਕਲਾਮ ਬੁਲੇ ਸ਼ਾਹ : ਕਲਾਤਕਮ/ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਮੁਸੱਫ
ਮੁਸੱਫ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਲਈ (For other Departments)

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਸੈਸਟਰ ਦੂਜਾ

ਪਰਚਾ ਗਿਆਰਵਾਂ : (PB-411)

ਮਾਨਵੀ ਨਿਰਮਾਨ

ਸਮਾਂ : ਦੋ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 50

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ: ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਤਕਾਰੀ
- ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

ਭਾਗ: ਦੂਜਾ

- ਲੇਖ ਰਚਨਾ
- ਚਿੱਠੀ/ਪੱਤਰ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਅਖਾਣ/ ਮੁਹਾਵਰੇ
- ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੈਸਟਰ ਦੂਜਾ

ਪਰਚਾ ਬਾਰਵਾਂ : (PB-412)

ਕਲਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਸਮਾਂ : ਦੋ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 50

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ-ਬਣਤਰ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

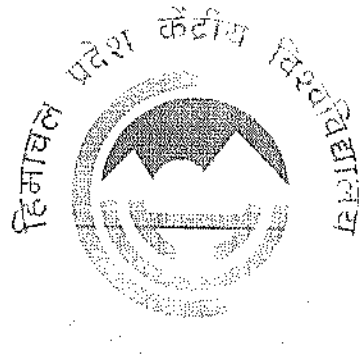
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਤੇ ਉਪ-ਵਾਕ

ਭਾਗ: ਤੀਜਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

FACULTY OF LANGUAGES
Department of Punjabi & Dogri
SYLLABUS
FOR
Certificate Course in Punjabi Language
Examinations: 2020-2021

Central University of Himachal Pradesh
Dharamshala

Handwritten signature
2020

ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ: ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ (Certificate Course in Punjabi Language)

ਸੈਸ਼ਨ: 2020-21 (Session: 2021-22)

ਨੋਟ: ਇਹ ਕੋਰਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। (This course is for the session.)

ਯੋਗਤਾ : ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਰਡ ਤੋਂ 10^{ਵੀਂ} ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

(Minimum Qualification : 10th pass in any stream)

- ਇਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪੇਪਰ ਹੋਣਗੇ।
- ਕੁਲ: ਕਰੈਡਿਟ: 20 (Total Credits: 20)

ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ (instructions for Paper Setter)

- 1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।
- 2) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਹੋਣਗੇ।
- 3) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

ਨਿਰਦੇਸ਼
20-09-2021

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ

ਪੇਪਰ: ਪਹਿਲਾ

Paper Code: PB-101

ਕੋਰਸ : ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ

ਭਾਗ (ੳ)

ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਣਮਾਲਾ :

- 1) ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ ਤੇ ਅੱਖਰ ਕ੍ਰਮ
- 2) ਪੈਰੂ ਬਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਵਰਣ ਅਤੇ ਪੈਰੂ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਵਰਣ

ਭਾਗ (ਅ)

- 1) ਸਾਤ੍ਰਾਵਾਂ (ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ)
- 2) ਲਗਾਖਰ: ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ, ਅੱਧਕ: ਪਛਾਣ ਤੇ ਵਰਤੋਂ

ਭਾਗ (ੲ)

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅੰਜਨ ਵੰਡ

ਭਾਗ (ਸ)

ਪੰਜਾਬੀ ਸਵਰ ਵੰਡ

ਪੇਪਰ: ਦੂਜਾ

Paper Code: PB-102

ਕੋਰਸ : ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ

ਭਾਗ (ੳ)

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ-ਬਣਤਰ: ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

(ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦ, ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦ, ਮਿਸ਼ਰਤ ਸ਼ਬਦ, ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ, ਅਗੇਤਰ ਅਤੇ ਪਿਛੇਤਰ)

ਭਾਗ (ਅ)

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ: ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸਬੰਧਕ, ਕਿਰਿਆ, ਕਿਰਿਆ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਵਿਸਮਿਕ ਤੇ ਯੋਜਕ

ਭਾਗ (ੲ)

- 1) ਲਿੰਗ, ਵਚਨ ਤੇ ਕਾਲ
- 2) ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ

ਭਾਗ (ਸ)

ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਬਾਰਾਂ ਮਹਿਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਤੋਂ ਸੌ ਤਕ ਗਿਣਤੀ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ।

ਪੇਪਰ: ਤੀਜਾ

Paper Code: PB-103

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਭਾਗ (ੳ)

- 1) ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ (ਸੰਪਾ.ਡਾ.ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਡਾ.ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)
ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

ਭਾਗ (ਅ)

- 1) ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ: ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ
- 2) ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

ਭਾਗ (ੲ)

- 1) ਲੇਖ ਰਚਨਾ
- 2) ਚਿੱਠੀ/ਪੱਤਰ

ਭਾਗ (ਸ)

- 1) ਅਖਾਣ/ ਮੁਹਾਵਰੇ
- 2) ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਪੇਪਰ: ਚੌਥਾ

Paper Code: PB-104

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਭਾਗ (ੳ)

ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ

ਭਾਗ (ਅ)

ਪੈਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਓੱਤਰ

ਭਾਗ (ੲ)

ਸੁੱਧ ਅਤੇ ਅਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦ

ਭਾਗ (ਸ)

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਪੇਪਰ: ਪੰਜਵਾਂ

Paper Code: PB-105

ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀਆਂ

ਭਾਗ (ੳ)

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸਵਰ ਤੇ ਵਿਅੰਜਨ ਧੁਨੀਆਂ :

1) ਉਚਾਰਨ ਅੰਗ

2) ਉਚਾਰਨ ਸਥਾਨ

ਭਾਗ (ਅ)

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਖੰਡੀ ਧੁਨੀਆਂ : ਵਰਗੀਕਰਣ ਤੇ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਉਂਤ

ਭਾਗ (ੲ)

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਅਖੰਡੀ ਧੁਨੀਆਂ : ਵਰਗੀਕਰਣ ਤੇ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਉਂਤ

ਭਾਗ (ਸ)

ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਕੰਡ : ਪਛਾਣ ਤੇ ਬਣਤਰ

Handwritten signature and date: 20/05/20

हिमाचल प्रदेश केंद्रीय विश्वविद्यालय
Central University of Himachal Pradesh

(केंद्रीय विश्वविद्यालय अधिनियम 2009 के तहत स्थापित)
धर्मशाला, जिला कांगड़ा-176215, हिमाचल प्रदेश

पंजाबी और डोगरी विभाग
पाठ्य समिति की तृतीय बैठक (ऑनलाइन)

25.09.2021 को आयोजित की गयी तृतीय बैठक का कार्यवृत्त

हिमाचल प्रदेश के केंद्रीय विश्वविद्यालय के भाषा स्कूल के पंजाबी और डोगरी विभाग की तृतीय बैठक (ऑनलाइन) 25.09.2021 को आयोजित की गई | निम्नलिखित मद को पाठ्य समिति के सभी सम्मानित सदस्यों के बीच परिचालित किया गया था:

उक्त बैठक में निम्नलिखित सदस्य ऑनलाइन उपस्थित रहे:

1. डॉ. बृहस्पति मिश्र- अध्यक्ष, पंजाबी और डोगरी विभाग (अध्यक्ष एवं संयोजक)
2. प्रो. गुरपाल सिंह, पंजाब विश्वविद्यालय (शैक्षणिक परिषद द्वारा नामित सदस्य)
3. प्रो. सुरेन्द्र देवेश्वर, पंजाब विश्वविद्यालय (शैक्षणिक परिषद द्वारा नामित सदस्य)
4. श्री चन्द्रकांत सिंह- सहायक प्रोफेसर, हिंदी विभाग (सदस्य)
5. श्री कुलदीप कुमार, सहायक प्रोफेसर, संस्कृत विभाग (सदस्य)
6. डॉ. नरेश कुमार, सहायक प्रोफेसर, पंजाबी और डोगरी विभाग (सदस्य)
7. डॉ. हरजिंदर सिंह, सहायक प्रोफेसर, पंजाबी और डोगरी विभाग (सदस्य)

बीओएस-पंवडो-21/3.1

पंजाबी और डोगरी विभाग की पाठ्य समिति की प्रथम व द्वितीय बैठक के कार्यवृत्त का औपचारिक पुष्टिकरण (अनुलग्नक 3.1)

पंजाबी व डोगरी विभाग की पाठ्य समिति के प्रथम व द्वितीय बैठक के कार्यवृत्तों की समीक्षा की गयी और औपचारिक रूप से पुष्टि की गई |

बीओएस-पंवडो-21/3.2

एम.ए (पंजाबी) प्रथम एवं तृतीय सत्र के पाठ्यक्रम का अनुमोदन (अनुलग्नक 3.2)

एम.ए (पंजाबी) प्रथम एवं तृतीय सत्र के पाठ्यक्रम का सर्वसम्मति से अनुमोदन किया गया |

बीओएस-पंवडो-21/3.3

एम.फिल. (पंजाबी) और पी.एच.डी. (पंजाबी) के शोधार्थियों के, शोध-निर्देशक, शोध निबंधों और शोध प्रबंधों के विषयों तथा शोध-प्रारूप का अनुमोदन

पंजाबी और डोगरी विभाग के 02 एम.फिल. और 04 पीएच.डी शोधार्थियों के शोध विषयों को प्रस्तुत किया गया |

1. मिंदू सिंह (एम.फिल.) का शोध विषय - "परमिंदर सोढ़ी दी वार्तक कला" था। विचार के बाद विषय बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।
2. वरिंदर सिंह (एम.फिल.) का विषय - "सरबजीत कौर सोहल दी काव संवेदना" बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।
3. दविंदर कुमार (पी.एच.डी.) का विषय - "सुरिंदर कुमार दवेश्वर दी आलोचना दृष्टि" था जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।

4. सरवन सिंह (पी.एच.डी.) का विषय "गुरभजन गिल्ल दी काव संवेदना" था। जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।
5. अजय कुमार (पी.एच.डी.) का विषय "मालवे दे उदासी डेरियाँ दा साहितः लोकधाराई अध्ययन" था। जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।
6. नसीब सिंह (पी.एच.डी.) का विषय "केवल धालीवाल दा नाट शास्त्र" था। जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।

इस प्रकार तृतीया पाठ्य समिति के अनुमोदन के बाद 06 शोध-छात्रों के शोध विषय निम्नलिखित प्रकार से अनुमोदित हुए-

शोध छात्र व शोधनिर्देशक का नाम	शोधविषय
शोध छात्र - मितू सिंह (एम. फिल.) शोधनिर्देशक: - डॉ० नरेश कुमार, सहायकाचार्य, पंजाबी और डोगरी विभाग	शोध-विषय: "परमिंदर सोढ़ी दी वार्तक कला"
शोध छात्र - वरिंदर सिंह (एम.फिल.) शोधनिर्देशक: - डॉ० हरजिंदर सिंह, सहायकाचार्य, पंजाबी और डोगरी विभाग	शोध-विषय: "सरबजीत कौर सोहल दी काव संवेदना"
शोध छात्र - दविंदर कुमार शोधनिर्देशक: - डॉ० नरेश कुमार, सहायकाचार्य, पंजाबी और डोगरी विभाग	शोध-विषय: "सुरिंदर कुमार दवेश्वर दी आलोचना दृष्टि"
शोध छात्र - सरवन सिंह शोधनिर्देशक: - डॉ० नरेश कुमार, सहायकाचार्य, पंजाबी और डोगरी विभाग	शोध-विषय: "गुरभजन गिल्ल दी काव संवेदना"
शोध छात्र - अजय कुमार शोधनिर्देशक: - डॉ० हरजिंदर सिंह, सहायकाचार्य, पंजाबी और डोगरी विभाग	शोध-विषय: "मालवे दे उदासी डेरियाँ दा साहितः लोकधाराई अध्ययन"
शोध छात्र - नसीब सिंह शोधनिर्देशक: - डॉ० हरजिंदर सिंह, सहायकाचार्य, पंजाबी और डोगरी विभाग	शोध-विषय: "केवल धालीवाल दा नाट शास्त्र"

बीओएस-पंवडो-21/3.4

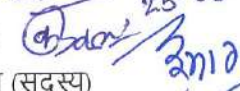

पी.एच.डी. शोधार्थी श्री बलगेर सिंह जो अपनी पढ़ाई छोड़ चुके हैं, की पी.एच.डी. में सीट खाली करवाने एवं उनकी एनरोलमेंट निरस्त करवाने से संबंधित अनुमोदन (अनुलग्नक 3.4)

पी.एच.डी. शोधार्थी श्री बलगेर सिंह द्वारा पढ़ाई छोड़ जाने पर पी.एच.डी. में सीट खाली करवाने एवं उनकी एनरोलमेंट निरस्त करवाने संबंधी अनुमोदन दिया गया।

बीओएस-पंवडो-21/3.5

पंजाबी भाषा में प्रमाण-पत्र अध्ययन कार्यक्रम को ऑनलाइन व ऑफलाइन दोनों माध्यमों से ऑफ़र करने हेतु अनुमोदन

पंजाबी भाषा में प्रमाण-पत्र अध्ययन कार्यक्रम को ऑनलाइन व ऑफलाइन दोनों माध्यमों से ऑफ़र करने के ऊपर विचार-विमर्श करते हुए सर्वसम्मति से अनुमोदित किया गया।

1. डॉ. बृहस्पति मिश्र- अध्यक्ष, पंजाबी और डोगरी विभाग (अध्यक्ष एवं संयोजक)
2. प्रो. गुरपाल सिंह, पंजाब विश्वविद्यालय (शैक्षणिक परिषद द्वारा नामित सदस्य)
3. प्रो. सुरेन्द्र देवेश्वर, पंजाब विश्वविद्यालय (शैक्षणिक परिषद द्वारा नामित सदस्य)
4. श्री चन्द्रकांत सिंह- सहायक प्रोफेसर, हिंदी विभाग (सदस्य)
5. श्री कुलदीप कुमार, सहायक प्रोफेसर, संस्कृत विभाग (सदस्य)
6. डॉ. नरेश कुमार, सहायक प्रोफेसर, पंजाबी और डोगरी विभाग (सदस्य)
7. डॉ. हरजिंदर सिंह, सहायक प्रोफेसर, पंजाबी और डोगरी विभाग (सदस्य)

अध्यक्ष, पाठ्य समिति

 25-9-2021

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ

ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਪਹਿਲਾ : (PB-401)

ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਨੋਟ: ਹਰੇਕ ਪੇਪਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। ਚਾਰਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੱਸ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ : ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਮਾਜ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੈਟਾ-ਆਲੋਚਨਾ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

ਸਾਹਿਤਕ ਵਾਦ : ਸਨਾਤਨਵਾਦ, ਰਹੱਸਵਾਦ, ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਤੇ ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ : ਕਾਵਿ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ

ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ : ਅਭਿਦਾ, ਲਕਸ਼ਣਾ, ਵਿਅੰਜਨਾ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

ਰਸ, ਅਲੰਕਾਰ, ਧੁਨੀ, ਗੀਤੀ, ਵਕ੍ਰੋਕਤੀ ਤੇ ਔਚਿਤਯ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੇਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪਰਚਾ ਦੂਜਾ : (PB-402)

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ : ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਵਿੱਚ ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ
- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ : ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ
- ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ : ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ
- ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ : ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੁਗਤਾਂ
- ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ : ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਭਗਤ ਕਬੀਰ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ
- ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ : ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ

ਪਰਚਾ ਤੀਜਾ PB-403

ਸਮਾਂ : ਦੋ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ :50

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟ : ਪੇਪਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ (20) ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਵੇਦਾਂਤਿਕ)

ਵੇਦ, ਉਪਨਿਸ਼ਦ, ਗੀਤਾ, ਸ਼ੰਕਰ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤਰ : ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ

ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਗ਼ੈਰ-ਵੇਦਾਂਤਿਕ) : ਸਾਂਖ, ਚਾਰ ਵਾਕ

ਭਾਗ ਦੂਸਰਾ

ਜੈਨ ਮੱਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਮੱਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮੱਤ: ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ

ਭਾਗ ਤੀਸਰਾ

ਦਸ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੰਪਰਾ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਪਹਿਲਾ)

ਪਰਚਾ ਚੌਥਾ : (PB-404)

ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਵਾਰਤਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
- ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਰੂਪ
- ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ
- ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ : ਸਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਨਾਇਕ ਬਿੰਬ
- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸ
- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ
- ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ : ਕਲਾਤਮਿਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸੋਢੀ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਡਾਕੀਏ : ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ
- ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਡਾਕੀਏ : ਸੁੱਧ ਸਿਧਾਂਤ
- ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਡਾਕੀਏ : ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਏਵਿੰਦਰ ਦੀਦਾਰ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਬੱਤੀਆਂ : ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਬੱਤੀਆਂ : ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਗਤਾਂ
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਬੱਤੀਆਂ : ਬਦਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਐਮ.ਏ (ਪੰਜਾਬੀ) ਸਮੈਸਟਰ: ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ ਪੰਜਵਾਂ : (PB-405)

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਪੱਤਰਕਾਰੀ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਰੂਪ
- ਪੱਤਰਕਾਰੀ: ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਮੰਤਵ
- ਪੱਤਰਕਾਰੀ: ਜਨਕ ਅਤੇ ਵਿਪਾਰਕ ਮਾਧਿਅਮ
- ਪੱਤਰਕਾਰੀ: ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਿਕ ਮਾਧਿਅਮ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਖਬਰ, ਪ੍ਰੈਸਨੋਟ, ਰਿਪੋਰਟ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
- ਲੇਖ, ਫੀਚਰ, ਆਰਟੀਕਲ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਮੰਤਵ
- ਪੁਸਤਕ ਰੀਵਿਅਉ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
- ਸੰਪਾਦਕੀ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਮੰਤਵ

ਭਾਗ: ਤੀਜਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ: ਆਰੰਭ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ: ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ: ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ
- ਪੰਜਾਬੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਲੋਚਨਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਕਾਵਾਂ: ਪਹਿਚਾਣ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ

ਭਾਗ: ਚੌਥਾ

- ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ: ਟੀ.ਵੀ ਚੈਨਲ: ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ
- ਰੇਡੀਓ ਪੱਤਰਕਾਰੀ
- ਟੀ.ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ
- ਪੰਜਾਬੀ ਡੀਜੀਟਲ ਪੱਤਰਕਾਰੀ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ)

ਪਰਚਾ ਨੰਬਰ : (PB-413)

ਮਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸੰਕਲਪ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ: ਕਾਲਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ
- ਮਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਦਰਭ
- ਮਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੂਪਕਾਰ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਮਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- ਮਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ
- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ-ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫੀ-ਕਾਵਿ: ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਬੀਰ-ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- ਮਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰ-ਕਾਵਿ: ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਪੰਜਾਬੀ ਜੰਗਨਾਮਾ-ਕਾਵਿ ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ
- ਪੰਜਾਬੀ ਬੀਰ-ਕਾਵਿ: ਰੂਪਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ)

ਪਰਚਾ:ਚੌਧਵਾਂ : (PB-414)

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਭਾਸ਼ਾ:ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ,ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ
- ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ:ਸਿਧਾਂਤਕ ਅੰਤਰ-ਨਿਖੇੜ
- ਆਰਥੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਥੋਗ੍ਰਾਫੀ: ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ
- ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ:ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ
- ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਚਣੌਤੀਆਂ
- ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ:ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ
- ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ:ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰ
- ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ: ਮੁਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ: ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਚੀਨਤਾ
- ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ: ਲਿਪਾਂਕ ਵਿਉਂਤ ਤੇ ਤਰਤੀਬ
- ਗੁਰਮੁਖੀ ਆਰਥੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ
- ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ)

ਪੰਦਰਵਾਂ ਪਰਚਾ : (PB-415)

ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ: ਸਰੂਪ ਤੇ ਮਹੱਤਵ
- ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ: ਮੂਲ ਸਰੋਤ
- ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ: ਅੰਤਰ-ਨਿਖੇੜ
- ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ: ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਵੇਦਾਂਤਿਕ):

(ਵੇਦ, ਉਪਨਿਸ਼ਦ, ਗੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤਰ: ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ)

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ (ਸ਼ੈਵ-ਵੇਦਾਂਤਿਕ):

(ਜੈਨ ਮੱਤ, ਬੁੱਧ ਮੱਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮੱਤ)

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ: ਅੰਤਰ-ਸੰਵਾਦ
- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ
- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ: ਵਿਸ਼ਵ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ)

ਪਰਚਾ:ਸੋਲੂਵਾਂ : (PB-416)

ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਤੇ ਬੀਰ-ਕਾਵਿ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ :ਪਹਿਲਾ

- ਕਿੱਸਾ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
- ਵਾਰ ਤੇ ਜੰਗਨਾਮਾ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਰਿਪੇਖ
- ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ:ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- ਵਾਰ ਤੇ ਜੰਗਨਾਮਾ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਦਰਭ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਹੀਰ ਵਾਰਿਸ: ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰੋਕਾਰ
- ਹੀਰ ਵਾਰਿਸ: ਕਲਾਤਮਕ-ਜੁਗਤਾਂ
- ਹੀਰ ਵਾਰਿਸ: ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਫਰੰਗੀਆਂ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੱਖ
- ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਫਰੰਗੀਆਂ: ਕਲਾਤਮਕ-ਜੁਗਤਾਂ
- ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਫਰੰਗੀਆਂ: ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ: ਸਰੋਤ ਦੇ ਅਧਾਰ
- ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ: ਕਲਾਤਮਕ-ਜੁਗਤਾਂ
- ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ: ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰ

ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ)

ਪਰਚਾ:ਸਤਾਰਵਾਂ: (PB-417)

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ

ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ

ਅੰਕ : 100

ਭਾਗ : ਪਹਿਲਾ

- ਕਹਾਣੀ:ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
- ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਧਿਐਨ
- ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ

ਭਾਗ : ਦੂਜਾ

- ਨਾਵਲ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
- ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
- ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
- ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ

ਭਾਗ : ਤੀਜਾ

- ਡਾ.ਮਨਮੋਹਨ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਨਿਰਵਾਣ(ਨਾਵਲ): ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰ
- ਨਿਰਵਾਣ: ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਜੁਗਤਾਂ
- ਨਿਰਵਾਣ: ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ

ਭਾਗ : ਚੌਥਾ

- ਗੁਰਮੀਤ ਕੜਿਆਲਵੀ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
- ਹਾਰੀ ਨਾ ਬਚਨਿਆਂ (ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ): ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰੋਕਾਰ
- ਹਾਰੀ ਨਾ ਬਚਨਿਆਂ: ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ
- ਹਾਰੀ ਨਾ ਬਚਨਿਆਂ: ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ

Central University of Himachal Pradesh

Dharamshala, District Kangra, Himachal Pradesh

Website: <http://www.cuhimachal.ac.in>

Sapt Sindhu Prisar, Dehra

Department Of Punjabi & Dogri

F.NO. SSP/Dehra/PRD/2-1/COHP/20/144

Date: 14/12/2020

ਬਲਗੇਰ ਸਿੰਘ

ਖੋਜਾਰਥੀ ਪੀਐਚ.ਡੀ (COE/2-2/PHD/CUHP/2020/58)

ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਡੋਗਰੀ ਵਿਭਾਗ

ਆਪ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਆਪ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਆਪ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ। ਨਾ ਹੀ ਆਪ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹੋ। ਮਿਤੀ 16/12/20 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਡੋਗਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੋ। ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਿਗਰਾਨ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਡੋਗਰੀ ਵਿਭਾਗ

[Handwritten Signature]
14/12/2020

[Handwritten Signature]

ਡਾ. ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਡੋਗਰੀ ਵਿਭਾਗ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਖੋਜਕੇਂਦਰ

ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ (ਵਿ.ਪ)-176215

ਮੈਂ ਦੇਖ,

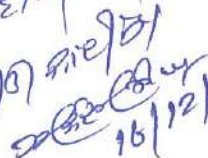
ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ ਆਫਿਸ
ਡੋ. ਹਰਜੋਰ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ
ਸੈਂਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਿਮਾਤਲ ਪੁਰੇਸ਼।

ਵਿਸ਼ਾ: ਪੀ. ਅੱਚ. ਡੀ ਫੋਟੋ ਸਬੰਧੀ।

ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਿਮਾਤਲ ਪੁਰੇਸ਼ ਦਾ E.No- COE/2-2/PHD/CUHP/2020/58 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੀ. ਅੱਚ. ਡੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਬਿਨਾਂ ਕਰਕੇ ~~ਮੈਂ~~ ਮੇਰੀ ਰਿਜ਼ਮਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਆਤਮ ਪੰਨਾ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਆਗਿਆਵਾਰੀ
ਬਲਗੋਰ ਸਿੰਘ 15/12/2020
E.No- COE/2-2/PHD/CUHP/2020/58
Mobile No - 84378-12600

ਬਲਗੋਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ - ਕੋਟ ਪਰਮ ਚੰਦ ਕਰ
ਠੀ + ਸਿੰਘ - ਤਰਨ ਤਾਰਨ

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ
ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

16/12/2020

ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ
ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪੁੱਤਰ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ - ਕੋਟ ਪਰਮ ਚੰਦ ਕਰ
ਠੀ + ਸਿੰਘ - ਤਰਨ ਤਾਰਨ
17/12/20

हिमाचल प्रदेश केंद्रीय विश्वविद्यालय
Central University of Himachal Pradesh

दिनांक: 03.09.2021

बैठक का कार्यवृत्त

पंजाबी व डोगरी विभाग, भाषा स्कूल, हिमाचल प्रदेश केंद्रीय विश्वविद्यालय के नव-प्रवेशित एम.फिल. व पी.एच.डी. शोधार्थियों (शैक्षणिक सत्र 2020-21) की शोध परामर्श समिति (शोपस) की बैठक 03.09.2021 को ऑनलाइन माध्यम से आयोजित की गयी।

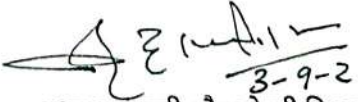
बैठक में निम्नलिखित सदस्य उपस्थित रहे:

एम.फिल. शोध परामर्श समिति	
डॉ. बृहस्पति मिश्र, अध्यक्ष, पंजाबी व डोगरी विभाग, एवं अधिष्ठाता भाषा स्कूल	अध्यक्ष
डॉ. नरेश कुमार, शोध पर्यवेक्षक, सहायक आचार्य, पंजाबी व डोगरी विभाग	संयोजक
डॉ. प्रिया शर्मा, सहायक आचार्य, हिंदी विभाग	विषय विशेषज्ञ
डॉ. हरजिंदर सिंह, शोध पर्यवेक्षक, सहायक आचार्य, पंजाबी व डोगरी विभाग	संयोजक

पीएचडी शोध परामर्श समिति	
डॉ. बृहस्पति मिश्र, अध्यक्ष, पंजाबी व डोगरी विभाग एवं अधिष्ठाता, भाषा स्कूल	अध्यक्ष
डॉ. हरजिंदर सिंह, शोध-पर्यवेक्षक, एवं सहायक आचार्य, पंजाबी व डोगरी विभाग	संयोजक
डॉ. राजिन्द्र सिंह, प्रोफेसर, स्नातकोत्तर अध्ययन क्षेत्रीय केंद्र बठिंडा, पंजाबी विश्वविद्यालय, पटियाला	विषय विशेषज्ञ
डॉ. नरेश कुमार, शोध-पर्यवेक्षक, एवं सहायक आचार्य, पंजाबी व डोगरी विभाग	संयोजक
डॉ. रविन्द्र कुमार, अध्यक्ष, पंजाबी विभाग, दिल्ली विश्वविद्यालय, दिल्ली	विषय विशेषज्ञ

बैठक में पंजाबी और डोगरी विभाग के 02 एम.फिल. और 04 पीएच.डी शोधार्थियों के शोध विषयों को प्रस्तुत किया गया तथा सर्वसम्मती से निम्नलिखित निर्णय लिए गये:

1. मिंटू सिंह (एम.फिल.) का शोध विषय - "परमिंदर सोढ़ी दी वार्तक कला" था। विचार के बाद विषय बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।
2. विरेंद्र सिंह (एम.फिल.) का विषय - "सरबजीत कौर सोहल दी काव संवेदना" बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया। डॉ. प्रिया शर्मा (विषय विशेषज्ञ) के सुझाव पर शोध निबन्ध प्रारूप (सिनोप्सिस) के अध्याय 03 को 04 के स्थान पर तथा अध्याय 04 को 03 के स्थान पर परिवर्तन किया गया।
3. दविंदर कुमार (पी.एच.डी.) का विषय - "सुरिंदर कुमार दवेश्वर दी आलोचना दृष्टि" था जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया। डॉ. राजिन्द्र सिंह (विषय विशेषज्ञ) के सुझाव पर शोध निबन्ध प्रारूप (सिनोप्सिस) के अध्याय 01 को 03 के स्थान पर तथा अध्याय 03 को 01 के स्थान पर परिवर्तन किया गया।
4. अजय कुमार (पी.एच.डी.) का विषय "मालवे दे उदासी डेरियाँ दा साहित: लोकधाराई अध्ययन" था। जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया।
5. नसीब सिंह (पी.एच.डी.) का विषय "केवल धालीवाल दा नाट शास्त्र" था। जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया। डॉ. रविन्द्र कुमार (विषय विशेषज्ञ) के सुझाव पर शोध प्रबंध प्रारूप (सिनोप्सिस) के अध्याय 01 को 02 के स्थान पर तथा अध्याय 02 को 01 के स्थान पर परिवर्तन किया गया।
6. सरवन सिंह (पी.एच.डी.) का विषय "गुरभजन गिल्ल दी काव संवेदना" था। जिसे विचार के बाद बिना किसी परिवर्तन के यथावत् अनुमोदित कर दिया गया। डॉ. रविन्द्र कुमार (विषय विशेषज्ञ) के सुझाव पर शोध प्रबंध प्रारूप (सिनोप्सिस) के प्रथम अध्याय को विस्तृत करने का सुझाव दिया गया।

3-9-2021
अध्यक्ष, पंजाबी और डोगरी विभाग